

การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง
จังหวัดราชบุรี
ADMINISTRATION OF THE LOCAL CURRICULUM ON THAI RAMAN
WEAVING OF WATMUANG SCHOOL IN RATCHABURI PROVINCE

¹วารุณี เกิดพงษ์, ²กาญจนา บุญสง และ ³ไพรัช มณีโชติ

¹Warunee Koedpong, ²Kanchana Boonsong and ³Pairat Maneechot

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

Waruneenan1989@gmail.com

Received : December 29, 2023; Revised : March 24, 2024; Accepted : April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องการทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง และ 2) บริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง การทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านม่วง 2) ประวัติผ้าทอไทยรามัญบ้านม่วง 3) วัสดุอุปกรณ์และวิธีการทอผ้าไทยรามัญ 4) ประเภทและลายผ้าทอไทยรามัญ 5) ลักษณะเด่นของผ้าไทยรามัญ 6) การทอผ้าของโรงเรียนวัดม่วง และ 7) สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยรามัญ 2. การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) การปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น และ 4) การปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับผลการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง ประกอบด้วย โครงสร้างหลักสูตรสาระท้องถิ่น คำอธิบายรายวิชา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย คือ 1) สืบสาวราวเรื่อง 2) ฟังเพลงด้านภูมิปัญญาทอผ้าคุณค่าไทยรามัญ 3) สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ และ 4) เห็นความสำคัญของผ้าทอพื้นบ้านไทยรามัญ มีแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 3 หน่วย คือ 1) ลวดลายผ้าทอไทยรามัญ 2) สารพัน

¹ นักศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

³ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ทักษะ และ 3) สร้างจิตสำนึก มีแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย คือ 1) ขั้นตอนการทอผ้าไทยรามัญ 2) สารพันทักษะ 3) ลักษณะลายผ้า และ 4) อาชีพอัฒกกับงานผลิตภัณฑ์ มีแผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน ผลการทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.20 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับ 84.25 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 24.67 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับ 83.54 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 28.05 และนักเรียนมีทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับ 84.56

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, หลักสูตรท้องถิ่น, การทอผ้าไทยรามัญ

Abstract

The objectives of this research are to 1) study local knowledge on weaving Thai Raman cloth of Watmuang School and 2) administer the local curriculum on weaving Thai Raman cloth of Watmuang School. Ratchaburi Province .The research results found that 1. Local knowledge regarding the weaving of Thai Raman cloth at Watmuang School consists of 1) basic information of the Banmuang community 2) history of Thai Raman cloth, Banmuang 3) materials, equipment and methods for weaving Thai Raman cloth 4) types and patterns of woven cloth. Thai Raman 5) outstanding characteristics of Thai Raman fabric 6) weaving of Watmuang School and 7) creating products from Thai Raman woven fabric 2. Local curriculum administration on Weaving Thai Raman cloth at Watmuang School consists of 4 steps: 1) planning to develop the local curriculum, 2) implementing the development of the local curriculum, 3) evaluating the local curriculum, and 4) improving the local curriculum for the results of local curriculum development practices on Thai Raman weaving of Watmuang School consists of curriculum structure, local content, course description For Mathayom 1, there are 4 learning units. namely 1) investigating the history of the story, 2) prospering in the wisdom of Thai Raman weaving, 3) creating products, and 4) seeing the importance of traditional Thai Raman weaving fabric. There are 10 learning management plans. Mathayom 2 has 3 learning units: 1) Raman Thai woven fabric patterns, 2) assorted skills, and 3) creating awareness. There are 10 learning management plans. As for Mathayom 3, there are 4 learning units: 1) the process of weaving Thai Raman fabric, 2) various skills, 3) fabric patterns, and 4) weaving vocations and product work. There are 10 learning management plans. Results of the curriculum trial. Mathayom 1 students have higher academic achievement after studying than before. Accounting for 33.20 percent, students' practical skills were at a level of 84.25. Mathayom 2 students have higher

academic achievement after studying than before. Accounting for 24.67 percent, students' practical skills were at the level of 83.54, and Mathayom 3 students had higher academic achievement than before studying. Accounted for 28.05 percent and students' practical skills were at a level of 84.56.

Keywords: Curriculum administration, Local curriculum, Thai Raman weaving

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากการสืบทอดความรู้ ความคิด ความเชื่อ จากประสบการณ์ในชีวิตที่กลมกลืนกับวิถีชีวิตระหว่างตนเองกับธรรมชาติ มีการแก้ปัญหาการจัดการปรับตัวและการเรียนรู้ เพื่อการดำรงอยู่ของบุคคล ชุมชน และสังคม ผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายๆ เรื่องจัดว่าเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหาจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนผู้รู้เองที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับปรุงแต่งและถ่ายทอดสืบทอดกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย จึงควรมีการสืบค้นรวบรวม ศึกษา ถ่ายทอด พัฒนาและแนะนำไปใช้ประโยชน์ นับว่าเป็นคุณค่าแห่งปัญญาของคนไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อสังคมแต่กำลังจะถูกกลืนหายไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้ระบุอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรในมาตรา 27 วรรคหนึ่ง ระบุว่า “ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ” มาตรา 27 วรรคสองกำหนดไว้ว่า “ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสถานศึกษาต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องนำสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ส่วนหนึ่งมาบรรจุในหลักสูตรสถานศึกษา และนำสาระการเรียนรู้อีกส่วนหนึ่งคือส่วนที่สองจากสภาพปัญหาในชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบรรจุในหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งในส่วนที่สองนี้เรียกได้ว่าเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเนื่องจากรายละเอียดเนื้อหาสาระที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจสามารถแก้ปัญหาและนำประสบการณ์มาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิต อาชีพและสังคมให้ดียิ่งขึ้น ทั้งช่วยให้มีความรักในท้องถิ่นของตน (กาญจนา บุญส่ง และนิภา เพชรสม, 2556)

อย่างไรก็ตามหลักสูตรแม้จะสร้างได้ดีเพียงใดก็ตาม ก็ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าหลักสูตรนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากว่าการนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติหรือการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอหลักสูตรก็จะไม่ประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากการใช้หลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาหลักสูตรเพราะการนำอุดมการณ์ จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาและประสบการณ์เรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างดีแล้วไปสู่ผู้เรียนขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้จึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตร (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546:220) โดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปแล้วแต่บริบทของแต่ละท้องถิ่น สภาพการใช้หลักสูตรของแต่ละสถานศึกษาจึงย่อมแตกต่างกันไปด้วย

การบริหารจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องดำเนินการ โดยการให้ความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่ดำเนินการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนแต่ละแห่งจึงต้องมีการติดต่อกับชุมชนในทุกเรื่องและร่วมมือในการจัดการศึกษารูปแบบต่างๆไป หรือเป็นคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อเป็นการพึ่งพาอาศัยกันและเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษา และมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในโรงเรียนในทุกด้าน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบตามพระราชบัญญัติ

โรงเรียนวัดม่วง (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลสมทบสร้าง 367) ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การจัดบริการยังครอบคลุมถึงนักเรียนในเขตหมู่บ้านอื่นๆและตำบลใกล้เคียงคือตำบลคังพะยอมและตำบลนครชุมน์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านคนไทยเชื้อสายมอญ ชาวมอญบ้านม่วงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร คือการทำนา ผู้หญิงจะใช้เวลากับการทอผ้า ผู้ชายจกสาน วิถีชีวิตการทอผ้าของชาวมอญบ้านม่วง มีการพัฒนาปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยบ้างแต่ยังคงอนุรักษ์การทอผ้าพื้นบ้าน ลายผ้าชนิดของผ้าที่ทอ ยังคงมีเอกลักษณ์ของผ้าทอพื้นบ้านมอญบ้านม่วงตลอดไป

การทอผ้าของชุมชนบ้านม่วง เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดมาตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย จนถึงรุ่นลูกหลานทุกวันนี้ ผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวจะเป็นผู้ทอผ้า ปัจจุบันในชุมชนยังคงมีการทอผ้ากันบ้างบางครั้งเนื่องจากอาชีพหลักที่เปลี่ยนไป ชาวบ้านหันไปประกอบอาชีพรับจ้าง จึงไม่มีเวลาว่างในการทอผ้า มีศูนย์ผ้ามอญทอมือของชุมชนที่ชาวบ้านรวมกลุ่มกันทอผ้าเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ผู้สนใจได้เข้ามาเรียนรู้

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การทอผ้าไทยรามัญ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาด้านการทอผ้าของชุมชนมอญบ้านม่วงให้อยู่คู่กับโรงเรียนและชุมชน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในอาชีพของท้องถิ่นของตนเอง สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้และให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดความมั่นใจ มีค่านิยมต่อการอนุรักษ์ มีความรู้สึกผูกพัน ห่วงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องต่างๆที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาผลการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ การวางแผนการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ขั้นตอนที่ 2.1 การสร้างองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ขั้นตอนที่ 2.2 การบริหารหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยใช้กระบวนการ PDCA ภายใต้การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา 4Ms ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การวางแผน (Plan)

ขั้นตอนย่อยที่ 2 ปฏิบัติการ (Do)

ขั้นตอนย่อยที่ 3 การประเมินหลักสูตร (Check)

ขั้นตอนย่อยที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น (Action)

ขั้นตอนที่ 2.3 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 บุคลากรครูและนักเรียนโรงเรียนวัดม่วง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูจำนวน 15 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 36 คน รวม 52 คน

1.2 บุคลากรในชุมชน ได้แก่ผู้นำชุมชน 2 คน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รวม 8 คน

1.3 พื้นที่เป้าหมายคือ ตำบลบ้านม่วง และโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ท้องถิ่น 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 4) แบบประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียน 5) แบบประเมินพฤติกรรมรายบุคคล 6)

แบบประเมินการตอบคำถาม 7) แบบประเมินการทำงานกลุ่ม และ 8) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าไทยรามัญ ของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี

ผลการศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี พบว่าการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง มีจำนวน 7 เรื่องได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านม่วง 2) ประวัติผ้าทอไทยรามัญบ้านม่วง 3) วัสดุอุปกรณ์และวิธีการทอผ้าไทยรามัญ 4) ประเภทและลายผ้าทอไทยรามัญ 5) ลักษณะเด่นของผ้าทอไทยรามัญ 6) การทอผ้าของโรงเรียนวัดม่วง และ 7) สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยรามัญ

2. การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี

ผลการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี พบว่าการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผน 2) ขั้นการปฏิบัติการพัฒนาและใช้หลักสูตร 3) ขั้นการประเมินหลักสูตร และ 4) ขั้นการปรับปรุงหลักสูตรมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1.ขั้นการวางแผน (Plan) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 15 คน โดยวางแผนปัจจัยนำเข้า 4Ms ประกอบด้วย 1) Man (คน) มีผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูจำนวน 15 คน และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าไทยรามัญ จำนวน 5 คน 2) Money (เงิน) ใช้งบประมาณ จำนวน 25,000 บาท 3) Material (วัสดุและอุปกรณ์)ประกอบด้วย ด้าย กี่ทอผ้า และอุปกรณ์การทอผ้า และ 4) Management (การจัดการ) โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูภูมิปัญญา

2. ขั้นการปฏิบัติ (Do) ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผลการดำเนินการ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีเป็นโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตร 12 องค์ประกอบได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าหมาย 4) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) โครงสร้างเวลาเรียน 7) โครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 8) มาตรฐานการเรียนรู้9) การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 10) คำอธิบายรายวิชา 11) สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น/หน่วยการเรียนรู้และ 12) แผนการจัดการเรียนรู้ (รายละเอียดในภาคผนวก ค โครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น)

2.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีใช้สอนสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สืบสาวราวเรื่อง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ฟังเพื่อด้านภูมิปัญญาทอผ้า คุณค่าไทยรามัญ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เห็นความสำคัญของการทอผ้าพื้นบ้านไทยรามัญชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ลวดลายผ้าทอไทยรามัญ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สารพันทักษะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สร้างจิตสำนึก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ขั้นตอนสอนการทอผ้าไทยรามัญ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สารพันทักษะหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ลักษณะลายผ้าหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 อาชีพทอผ้ากับงานผลิตภัณฑ์ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ค องค์ประกอบหลักสูตรท้องถิ่น) เป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้

2.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 แผนคือแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 เรื่องสืบสาวราวเรื่องใช้เวลาในการเรียนการสอน 2 ชั่วโมงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ฟังเพื่อด้านภูมิปัญญาทอผ้าคุณค่าไทยรามัญ ใช้เวลาในการเรียนการสอน 12 ชั่วโมงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใช้เวลาในการเรียนการสอน 4 ชั่วโมงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องเห็นความสำคัญของการทอผ้าพื้นบ้านไทยรามัญใช้เวลาในการเรียนการสอน 2 ชั่วโมง

2.3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 แผนคือแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 1 เรื่องลวดลายผ้าทอไทยรามัญใช้เวลาในการเรียนการสอน 6 ชั่วโมงแผนการ

จัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องสารพันทักษะ ใช้เวลาในการเรียนการสอน 12 ชั่วโมงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สร้างจิตสำนึกใช้เวลาในการเรียนการสอน 2 ชั่วโมง

2.3.3 แผนการจัดการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผนคือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องขั้นตอนการทอผ้าไทยรามัญใช้เวลาในการเรียนการสอน 2 ชั่วโมงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องสารพันทักษะ ใช้เวลาในการเรียนการสอน 2 ชั่วโมงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องลักษณะลายผ้าใช้เวลาในการเรียนการสอน 6 ชั่วโมงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องอาชีพทอผ้ากับงานผลิตภัณฑ์ ใช้เวลาในการเรียนการสอน 10 ชั่วโมง

2.4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นหลังจากการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี จำนวน 20 ชั่วโมงในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2565 – มีนาคม 2566 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนวัดม่วง (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลสมทบสร้าง367) จำนวน 36 คนโดยเริ่มจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนดำเนินการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรท้องถิ่นและทำแบบทดสอบหลังเรียนผลการวิจัยพบว่า

2.4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีนักเรียนทุกคนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีก่อนเรียนและหลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชั้น ม.1	คะแนนสอบก่อนเรียน/หลังเรียน				เพิ่มขึ้น
	(40)	S.D.	(40)	S.D.	คะแนน
เฉลี่ย	18.36	2.29	31.64	5.39	13.28
ร้อยละ	45.90		79.10		33.20

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนสอบหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าคะแนนก่อนเรียนคะแนนสอบก่อนเรียนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 18.36 คิดเป็นร้อยละ 45.90 คะแนนสอบหลังเรียนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 31.64 คิดเป็นร้อยละ 79.10 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่นทำให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 33.20

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชั้น ม.2	คะแนนสอบก่อนเรียน/หลังเรียน				เพิ่มขึ้น
	(40)	S.D.	(40)	S.D.	คะแนน
เฉลี่ย	20.63	2.68	30.50	3.88	9.87
ร้อยละ	51.58		76.25		24.67

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนสอบหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าคะแนนก่อนเรียนคะแนนสอบก่อนเรียนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 20.63 คิดเป็นร้อยละ 51.58 คะแนนสอบหลังเรียนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 30.50 คิดเป็นร้อยละ 76.25 ดังนั้นสรุปได้ว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่นทำให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 24.67

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชั้น ม.3	คะแนนสอบก่อนเรียน/หลังเรียน				เพิ่มขึ้น
	(40)	S.D.	(40)	S.D.	คะแนน
เฉลี่ย	18.00	2.18	29.22	3.11	11.22
ร้อยละ	45.00		73.05		28.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนสอบหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าคะแนนก่อนเรียนคะแนนสอบก่อนเรียนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 18.00 คิดเป็นร้อยละ 45.00 คะแนนสอบหลังเรียนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 29.22 คิดเป็นร้อยละ 73.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่นทำให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 28.05

2.4.2 ผลการประเมินใบงานและชิ้นงานของนักเรียนเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 แผนการเรียนรู้และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4 ตารางที่ 4.5 และตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4 ผลการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เกณฑ์	คะแนนการประเมินใบงานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1		
	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3
ความถูกต้อง (4)	3.4	3.5	3.6
ความเรียบร้อย (4)	3.5	3.5	3.5
ความสมบูรณ์ (4)	3.0	3.0	2.6
ความคิดสร้างสรรค์(4)	3.6	3.7	3.5
เฉลี่ย	3.38	3.43	3.30
ร้อยละ	84.50	85.75	82.50
เฉลี่ยร้อยละ3 แผน	84.25		

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแผนการเรียนรู้ที่ 3 มีคะแนนมากที่สุดร้อยละ 85.75 รองลงมาแผนการเรียนรู้ที่ 2 ร้อยละ 84.50 และ แผนการเรียนรู้ที่ 4 ร้อยละ 82.50 ตามลำดับโดยภาพรวมการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.25

ตารางที่ 5 ผลการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เกณฑ์	คะแนนการประเมินใบงานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		
	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3
ความถูกต้อง (4)	3.6	3.5	3.6
ความเรียบร้อย (4)	3.5	3.5	3.6
ความสมบูรณ์ (4)	2.9	2.6	2.9
ความคิดสร้างสรรค์(4)	3.4	3.6	3.4
เฉลี่ย	3.35	3.30	3.38
ร้อยละ	83.75	82.50	84.38
เฉลี่ยร้อยละ3 แผน	84.25		

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแผนการเรียนรู้ที่ 3 มีคะแนนมากที่สุดร้อยละ 84.38 รองลงมาแผนการเรียนรู้ที่ 1 ร้อยละ 83.75 และแผนการเรียนรู้ที่ 2 ร้อยละ 82.50 ตามลำดับโดยภาพรวมการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.54

ตารางที่ 6 ผลการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง อำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เกณฑ์	คะแนนการประเมินใบงานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3			
	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4
ความถูกต้อง (4)	3.4	3.4	3.6	3.6
ความเรียบร้อย (4)	3.4	3.4	3.4	3.4
ความสมบูรณ์ (4)	2.8	3.0	3.1	3.1
ความคิดสร้างสรรค์(4)	3.6	3.8	3.7	3.4
เฉลี่ย	3.30	3.30	3.38	3.38
ร้อยละ	82.50	85.00	86.25	84.50
เฉลี่ยร้อยละ3 แผน	84.56			

จากตารางที่ 6 พบว่าผลการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยแผนการเรียนรู้ที่ 3 มีคะแนนมากที่สุดร้อยละ 86.25 รองลงมาแผนการเรียนรู้ที่ 2 ร้อยละ 85.00 แผนการเรียนรู้ที่ 4 ร้อยละ 84.50 และแผนการเรียนรู้ที่ 1 ร้อยละ 82.50 ตามลำดับโดยภาพรวมการประเมินใบงานและชิ้นงานนักเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.56

อภิปรายผล

การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีพบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าองค์ความรู้เรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีมีองค์ความรู้สำคัญ 7 เรื่องคือ 1) ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนมอญบ้านม่วง 2) ประวัติผ้าทอไทยรามัญบ้านม่วง 3) วัสดุอุปกรณ์และวิธีการทอผ้าไทยรามัญ 4) ประเภทและลายผ้าทอไทยรามัญ 5) ลักษณะเด่นของผ้าทอไทยรามัญ 6) การทอผ้าของโรงเรียนวัดม่วง และ 7) สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยรามัญเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าจากการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วมจนได้องค์ความรู้ นำองค์ความรู้มาจัดเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้กับนักเรียนและให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้ระบุอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรในมาตรา 27 วรรคหนึ่ง ระบุว่า “ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ” มาตรา 27 วรรคสองกำหนดไว้ว่า “ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” จะเห็นว่าสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องนำสาระการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ส่วนหนึ่งมาบรรจุในหลักสูตรสถานศึกษา และนำสาระการเรียนรู้อีกส่วนหนึ่งคือส่วนที่สองจากสภาพปัญหาในชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบรรจุในหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งในส่วนที่สองนี้เรียกได้ว่าเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเนื่องจากรายละเอียดเนื้อหาสาระที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจสามารถแก้ปัญหาและนำประสบการณ์มาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิต อาชีพและสังคมให้ดียิ่งขึ้น ทั้งช่วยให้มีความรักในท้องถิ่นของตน (กาญจนา บุญส่ง และนิภา เพชรสม, 2556) และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในครั้งนี้เป็นการตอบสนองนโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้สถานศึกษาองค์กรต่างๆ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพปัญหาของชุมชนและสังคมความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของ

โรงเรียนชุมชนสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564) ได้กำหนดให้ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิตอาทิพิพิธภัณฑ์ห้องสมุดโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์โรงเรียนผู้สูงอายุรวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของละเมียดไทยแท้ (2560 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องวัฒนธรรมมอญที่บางลำภูของโรงเรียนวัดบางลำภู ตำบลบางครก อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องวัฒนธรรมมอญที่บางลำภูประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญทั้งหมด 7 เรื่องได้แก่ 1) ประวัติของชุมชนมอญที่บางลำภู 2) โบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของชุมชน 3) ภาษามอญชาวมอญในบางลำภูยังมีการสืบทอดภาษามอญทั้งภาษาพูดและอักษรมอญ 4) ประเพณีของชุมชนมอญที่ 5) การแต่งกายของชาวมอญ 6) อาหารมอญที่ชาวบางลำภูนิยม 7) ความเชื่อของชุมชนมอญมี 7 เรื่องและ 2.การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องวัฒนธรรมมอญที่บางลำภูประกอบด้วยได้โครงสร้างหลักสูตรสาระท้องถิ่นจำนวน 20 ชั่วโมงซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่ 1) ประวัติและความเป็นมาของวัฒนธรรมมอญที่บางลำภู 2) คุณค่าวัฒนธรรมมอญที่บางลำภูและ 3) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมมอญที่บางลำภู และผลของการทดลองใช้หลักสูตรแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 20.36 ผลจากการประเมินหลักสูตรแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของทั้งโรงเรียนและท้องถิ่นเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆกับการมีความรักหวงแหนและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการวิจัยพบว่าการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ประกอบด้วย การสำรวจพื้นที่เป้าหมายศึกษาขององค์ความรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดความเหมาะสมทุกด้านในการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบหลักสูตรฉบับร่างสาระหลักสูตรท้องถิ่นนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มีการตรวจสอบทุกขั้นตอนพร้อมให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตลอดจนการทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่างและนำมาปรับปรุงคุณภาพให้มากและสมบูรณ์ที่สุดด้วยการประสานความร่วมมือร่วมใจสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงแนวทางการทำงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาทฤษฎีและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ บงกชพร กรุดนาค (2555 : 20) กาญจนบุญส่ง และนิภาเพชรสม (2556:75) ชูชัย มินุช (2555:49) ตลอดจนการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของธีรวุฒิ เอกะกุล (2552 : 67) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัทร ศิลปธร ได้ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสัตว์ที่อาศัยในระบบนิเวศป่าชายเลน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานก่อนการจัดหลักสูตร 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 4) การวัดผลประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไทยรามัญ

ของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการปฏิบัติงานเป็นไปตามความมุ่งหมายคั่นคว่ำและยังเป็นการพัฒนาอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้กับนักเรียนและชุมชน

3. ผลการวิจัยพบว่าการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ครูผู้สอนเป็นฟันเฟืองที่สำคัญเนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้เรียนก่อนที่จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระท้องถิ่นที่จะสอนก่อน สอดคล้องกับกาญจนา บุญส่งและนิภา เพชรสม (2556 : 82-85) ครูผู้สอนอยู่ในขณะทำงาน จำเป็นต้องมีการเตรียมการอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตรมีการอบรมจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน นอกจากนี้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมีการประเมินผลจากการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินด้านทักษะการทำงานกลุ่มด้านพฤติกรรมของผู้เรียนและการประเมินชิ้นงานผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกด้านเนื่องจากนักเรียนมีความตั้งใจสนใจมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นได้เรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกกิจกรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำผ้าไทยรามัญของโรงเรียนวัดม่วง จังหวัดราชบุรีจากการวิจัยในครั้งนี้เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนโรงเรียนและความสามารถในการดำเนินการนำสู่แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีการขอความอนุเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือข้อเสนอแนะการดำเนินงานและการชี้แจงให้องค์กรเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้องค์ความรู้องค์ประกอบหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการประเมินระยะก่อนการใช้หลักสูตรระยะระหว่างการใช้หลักสูตรและหลังการทดลองใช้นำมาปรับปรุงแก้ไขจนได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา บุญส่งและนิภา เพชรสม.(2556).เอกสารประกอบการสอนวิชาผู้นำทางวิชาการและการพัฒนา หลักสูตร.เพชรบุรี:มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ชูชัย มินุช.(2555).การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องตาลโตนดที่บ้านไร่กว้าง ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2552). การวิจัยปฏิบัติการ. พิมพ์ครั้งที่ 9. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์ กรุ๊ป.

บงกชพร กรุดนาค.(2555).การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการสกัดสมุนไพรและปฏิกิริยาธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลกุดหลวง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : แสงศิลป์ .

